

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА, СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

Гданський Н.М.

викладач,

ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»

ДИНАМІКА АВТОРИТЕТУ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Авторитет правосуддя має динамічний характер – змінюється у часі і просторі під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників. Як справедливо зауважує А. В. Коструба, «правовідносини являють собою не застиглий елемент правової системи, а її динамічну частину, що розвивається у міру розвитку суспільних відносин, які підлягають правовому регулюванню, охоплюючи при цьому всі його варіанти, форми та соціальні прояви. Динаміка правовідносин складається з їх виникнення, зміни та припинення, які нерідко віддалені одне від одного у часі та просторі. Водночас, виникнення, зміну та припинення правових відносин слід розглядати саме як етапи єдиного процесу розвитку правовідносин, а не як певні ізольовані стадії» [1, с. 95].

Рівень авторитету судової влади у певний момент часу можливо встановити (оцінити) з певною достовірністю з застосуванням методів правової статистики. У зв'язку з особливостями та складною історією побудови взаємовідносин судової влади та українського суспільства, питання оцінки авторитету судової влади досі практично не піднімалось. За посередництвом іноземних організацій здійснювались спроби дослідження окремих складових авторитету, зокрема – довіри до судової влади. Однак, методика оцінки авторитету судової влади належним чином не розвинута, що не дозволяє проводити емпіричні дослідження за цим напрямком та сформулювати міцний фактологічний фундамент подальших реформ.

У контексті подальшого розвитку теоретико-методичних засад оцінювання авторитету судової влади як початкового етапу розробки стратегії його зміцнення слід зупинитись і на очевидному факті двосторонньої спрямованості динаміки зміни рівня авторитету. Як

впливає з законодавчих формулювань та теоретичних напрацювань, здійснених вітчизняними вченими у цьому напрямку, зміна рівня авторитету судової влади може відбуватись як у сторону зростання, так і у сторону зниження. Відповідні процеси позначаються специфічними опозитивними термінами.

У випадку зростання переважно застосовується термін «зміцнення». Скажімо, такий термін було використано у Зверненні ВСУ щодо вжиття заходів, спрямованих на зміцнення авторитету судової влади та відповідному рішенні РСУ, результативна частина якого містить наступне формулювання: «Підтримати відкрите звернення суддів Верховного Суду України щодо необхідності вжиття дієвих заходів, спрямованих на зміцнення авторитету судової влади» [2], або Ю. Гуртовою при обґрунтуванні важливості неперервного запровадження дій, спрямованих на зростання авторитету судової влади: «якщо цілеспрямована робота зі зміцнення іміджу судової влади не проводиться, то авторитет слабшає» [3, с. 110]. Досить широко термін «зміцнення» поширений у публічних виступах представників органів системи правосуддя та публікаціях у ЗМІ. Крім терміну «зміцнення» для відображення підвищення рівня авторитету судової влади застосовуються також терміни «підвищення» («Цей Закон [Про відновлення довіри до судової влади в Україні] визначає правові та організаційні засади проведення спеціальної перевірки суддів судів загальної юрисдикції (далі – перевірка суддів) як тимчасового посиленого заходу з використанням існуючих процедур розгляду питань про притягнення суддів судів загальної юрисдикції до дисциплінарної відповідальності і звільнення з посади у зв'язку з порушенням присяги з метою підвищення авторитету судової влади України та довіри громадян до судової гілки влади, відновлення законності і справедливості» [4]); «посилення» («В умовах сучасної української дійсності, коли надбанням спільноти стають факти корупції серед представників різних гілок влади, у тому числі суддів, коли у громадян виникають серйозні сумніви щодо об'єктивності й безсторонності суддів, необхідно використовувати всі можливі заходи для посилення авторитету судової влади» [5]).

Якщо ж мовиться про зниження рівня авторитету, найчастіше використовується термін «підрив» у розумінні різкого падіння. Так, скажімо, ВРП охарактеризувала у своєму рішенні дії НАБУ щодо коментування справи Окружного адміністративного суду міста Києва: «Наголошуючи на тому, що ОАСК продовжує здійснювати правосуддя, а

поширення Національним антикорупційним бюро України інформації у такий спосіб підриває авторитет суду як інституції, впливає на незалежність судової влади та підриває авторитет судової влади в цілому, ВРП заявляє про неприпустимість таких заяв та публічних висловлювань» [6].

Надаючи оцінку діяльності ВРП щодо погодження законодавчих ініціатив, пов'язаних з судовою реформою, А. Овсієнко ужив термін «шкода»: «Загалом торік ми ухвалили 8 консультативних висновків, у яких або прямо вказали, що ці законопроекти можуть завдати шкоди авторитету правосуддя та є загрозою незалежності суддів, або висловили низку застережень» [7]. Також О. Кравець звернув увагу на те, що «онлайн-трансляція співбесід кваліфікаційного оцінювання діючих суддів, скоріш за все, шкодить авторитету правосуддя, ніж відновлює довіру до судової влади» [8].

Окреслені спостереження засвідчують наявність певної градації оцінок зміни авторитету судової влади. Зміни авторитету у просторі проявляються у неоднаковому ставленні до судової влади у різних областях України, що є небезпечним з огляду на принцип єдності судової системи. Слід звернути увагу і на можливі зміни авторитету у розрізі інстанційності та юрисдикції суду. Вища якість процесуального законодавства, відмінності у фінансовому забезпеченні можуть зумовити неоднорідний авторитет судів різної інстанції чи юрисдикції.

У підсумку слід відзначити, що по відношенню до авторитету судової влади встановлено лише часткові гарантії зміцнення та захисту від негативних впливів, що потребує подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Коструба А.В. Цивільні правовідносини і правоприпиняючі юридичні факти в механізмі правового регулювання. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юридические науки»*. 2010. Т. 23(62). № 2. С. 89–96.

2. Про звернення ВСУ щодо вжиття заходів, спрямованих на зміцнення авторитету судової влади: Рішення РСУ № 100 від 17.09.2015. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/site/download?doc=L3VwvG9hZHMvZG9jdW1lbnRzL3Jyc3UxMDAxNzA5MjAxNS5wZGY=> (дата звернення: 17.02.2020).

3. Гуртова Ю. Імідж судової влади в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2019. Вип. 2(41). С. 109–114.

4. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України № 1188-VII від 08.04.2014. Редакція від 05.01.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18#Text> (дата звернення: 02.02.2019).

5. Ануфрієва О.В. Інститут самовідводу судді у кримінально-процесуальному праві України (психологічно-моральний аспект). Вісник ВРЮ. 2012. № 1(9). URL: http://www.vru.gov.ua/content/article/visnik09_05.pdf (дата звернення: 17.02.2020).

6. ВРП ухвалила рішення щодо забезпечення авторитету правосуддя у зв'язку з інформаційною кампанією, яка загрожує незалежності судової влади. URL: <https://hcj.gov.ua/news/vrp-uhvalyla-rishennya-shchodo-zabezpechennya-avtorytetu-pravosuddya-u-zvyazku-z-informasiynou> (дата звернення: 25.10.2020)

7. Панченко О. Втручання в діяльність суддів є не єдиним чинником, що позначається на стані суддівської незалежності. URL: <https://court.gov.ua/press/interview/927390/> (дата звернення: 17.10.2020).

8. Кравець О. Вдосконалення процедури кваліфікаційного оцінювання суддів та посилення авторитету правосуддя. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/147810-vdoskonalennya-protseduri-kvalifikatsiyogo-otsinyuvannya-suddiv-ta-posilennya-avtoritetu-pravosuddya> (дата звернення: 17.10.2020).

Сливка І.Ю.

завідувач сектору трасологічних досліджень;

Трельо І.М.

*завідувач сектору дактилоскопічних досліджень,
Закарпатський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС*

ЕКСПЕРТИЗА ЦІЛОГО ЗА ЧАСТИНАМИ ОБРІЗІВ МИСЛИВСЬКИХ РУШНИЦЬ ЗА ВІДСУТНОСТІ СПІЛЬНОЇ ЛІНІЇ РОЗДІЛЕННЯ

Боротьба з незаконним обігом вогнепальної зброї та її вилучення з такого обігу є важливим завданням правоохоронних органів.

На трасологічну експертизу цілого за частинами можуть надаватися обрізані фрагменти стволів і обрізи мисливський рушниць, які є відносно поширеними в обігу завдяки можливості прихованого носіння та великій вражаючій силі на близькій відстані, при тому що виготовлення обрізів рушниць не вимагає застосування складного обладнання чи наявності специфічних навичок у особи. Переважно, для виготовлення обрізів рушниць застосовуються побутові пристрої, на кшталт кутової шліфувальної машини або пилки по металу. При цьому,